

**Opties voor de Toezichtsaanpak 2010 – 2012
op de Verordening ‘Stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant’**

1	Inleiding	2
2	Meldingen.....	2
3	Toezicht en handhaving.....	3
3.1	Verwachte aantallen meldingen	3
3.2	Overtredingen	3
3.3	Organisatie van het toezicht	3
3.4	Samenwerken met andere bevoegde gezagen.....	4
3.5	Capaciteitsbeslag van het toezicht in het kader verordening in 2011 en 2012 op bedrijven die gaan uitbreiden na heden	5
3.6	Capaciteitsbeslag van het toezicht op de bedrijven die in de periode december 2004 tot heden zijn uitgebreid (de achterstandsituatie).....	7
3.7	De onvoorziene kosten en de begroting	8
3.8	Advies	9
3.9	Toezicht na 2012	10

1 Inleiding

Naar verwachting wordt op begin juli 2010 de Verordening Stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant vastgesteld. Veehouderijen vallen onder de werkingssfeer van de verordening. Deze toezichtsaanpak beoogt het toezicht en de handhaving in het kader van de verordening voor de jaren 2011 en 2012 vorm te geven. De verordening heeft betrekking op veehouderijen die na inwerkingtreding van de verordening uitbreiden.

GS zijn verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de verordening én voor het optreden tegen overtreding van de verordening. Dit plan richt zich niet op het toezicht op vergunningen Wet milieubeheer (Wm) en Natuurbeschermingswet (Nb-wet) waarvoor GS nu al het bevoegde gezag zijn. Het toezicht op deze veehouderijen is al binnen de provincie georganiseerd en daarvoor is geen aanvullend plan nodig.

Een uitgebreide steekproef in 2009 naar naleefgedrag bij chemische luchtwassers (zie “Evaluatie Project Luchtwassers 2009” van de Brabantse Handhavingssamenwerking) leverde een bijzonder slechte naleving op. Reden om bezorgd te zijn over de goede werking van emissiereducerende voorzieningen en de gevolgen voor de Brabantse luchtkwaliteit en de Natura 2000-doelen. Om de ammoniakemissies te beperken en de luchtkwaliteitsdoelstellingen haalbaar te maken is de noodzaak van extra toezicht aangetoond.

2 Meldingen

De verordening bepaalt dat de veehouderijen een melding verrichten van het voornemen tot het realiseren van een of meer nieuwe stallen. Onder nieuwe stal valt ook een te renoveren stal waarvoor een bouwvergunning in het kader van de Woningwet is vereist. De desbetreffende meldingen worden door het bureau Natuurverkenningen van de provincie getoetst aan de verordening en hierover wordt advies uitgebracht aan GS. Vervolgens nemen GS een besluit. De strekking hiervan kan zijn algehele instemming, gedeeltelijke instemming, instemming onder voorwaarden of een verbod. Het te nemen besluit alsmede de hieruit voortkomende aanschrijving worden voorbereid door Bureau Natuurverkenningen.

Uit het provinciaal Bestand Veehouderijbedrijven (WebBVB) blijkt dat jaarlijks bij ongeveer 1.100 veehouderijen wijzigingen plaatsvinden die op grond van de Verordening stikstof en Natura 2000 Noord Brabant (hierna “verordening”) meldingsplichtig zijn. Volgens informatie van het Bureau milieubeheer zijn er van 1 januari 2005 tot 1 januari 2010 ca. 2.200 bedrijven qua bedrijfsomvang (nge) uitgebreid. Per jaar zijn er daarmee 440 bedrijven die uitbreiden qua bedrijfsomvang, meestal is dan sprake van een toename van de dieren aantallen. Ongeveer 300 van deze 2.200 uitbreidingen betreffen paarden-, geiten-, nertsen-, schapen-, zoogkoeienhouders. Over deze diercategorieën later meer.

Volgens het WebBVB is jaarlijks bij 300 veehouderijen sprake van een toename van ammoniakemissie. Bij de resterende circa 800 veehouderijen worden veranderingen doorgevoerd waarbij geen sprake is van een toename van ammoniakemissie. Vaak gaat het hierbij om uitbreidingen die worden gerealiseerd in combinatie met emissiebeperkende voorzieningen.

3 Toezicht en handhaving

3.1 *Verwachte aantallen meldingen*

De afgelopen jaren zijn jaarlijks gemiddeld 1.100 wijzigingen doorgevoerd die onder het regime van de verordening meldingsplichtig zullen zijn.

Het besluit van PS van 19 maart 2010 (Dossier megastallen) zal naar verwachting remmend werken op nieuwvestiging en schaalvergroting in de intensieve veehouderij. Daar staat tegenover dat verordening in combinatie met de Crisis- en herstelwet, na een jarenlange impasse, weer ontwikkelingsruimte aan veehouderijen biedt. De ontwikkelingen rond het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (Besluit huisvesting) zullen de komende jaren ook meer meldingsplichtige situaties opleveren. Dit besluit verlangt immers dat bedrijfsvoerders op korte termijn maatregelen treffen om de ammoniakemissie te beperken en dierenwelzijn te verbeteren. De verplichting tot het doen van aanpassingen zal de blijvers er toe aanzetten om nu, met het oog op de toekomst, uit te breiden. Ze moeten immers toch al investeren. Verder zullen een aantal veehouders, als gevolg van het Besluit huisvesting, besluiten hun bedrijfsvoering op termijn te beëindigen omdat ze geen nieuwe investeringen willen of kunnen doen voor het realiseren van de geëiste stalaanpassingen. Als gevolg van al deze ontwikkelingen wordt de komende jaren een zekere toename van het aantal bedrijfswijzigingen verwacht. De exacte omvang is moeilijk te voorspellen.

3.2 *Overtredingen*

Overtreding van de verordening vindt plaats wanneer:

- geen melding is ingediend terwijl hiertoe een verplichting gold;
- het besluit van GS op de melding niet wordt nageleefd;
- nieuwbouw of renovatie plaatsvindt in afwijking van de melding;
- de bouw niet voldoet aan de in de verordening opgenomen technische eisen;
- de gestelde technische maatregelen onvoldoende functioneren, of om anderen reden niet voldaan wordt aan de technische eisen;
- meer dieren worden gehouden dan opgenomen in de melding.

3.3 *Organisatie van het toezicht*

Na vaststelling van de verordening (juli 2010) kunnen meldingen in het kader van de verordening worden verwacht. Gezien de proceduretijd en het feit dat pas na een positief besluit op een melding zal worden gebouwd heeft het geen zin om direct nadat een melding is goedgekeurd, met het toezicht te starten. Omdat de meeste wijzigingen pas geruime tijd na de in werking treding van de verordening, zullen worden gerealiseerd, is de verwachting dat pas in 2011 moet worden gestart met het toezicht in het kader van de verordening op nieuwe uitbreidingen.

De belangrijkste toezichtsmomenten zijn:

- Tijdens of direct na de bouw om te bezien of voldaan kan worden aan de gestelde technische eisen (opleveringscontrole). Dit is ook een goed moment om te bezien of de gedane melding is verwerkt in de Wm-vergunning (controlestep 1).
- Na in gebruik name van de nieuwe stal om te bezien of alles functioneert conform de eisen (controlestep 2);
- Hercontrole bij overtreding (controlestep 3);
- Vervolgens conform reguliere controleregimes (Wm-/Nbwet).

Om te voorkomen dat pas jaren nadat stallen zijn gerealiseerd, aan het licht komt dat deze niet overeenstemmen met de verordening, is het wenselijk dat alle nieuwe stallen waar eisen aan gesteld worden in het kader van de verordening in een toezichtsprogramma worden opgenomen. Dit vergt een grote te realiseren toezichtsinzet.

Om een maximaal resultaat te bereiken is het wenselijk om tweemaal een bedrijfsbezoek af te leggen. Éénmaal in de bouwfase en éénmaal kort na ingebruikname van de stal. Het is van belang om in de aanlegfase een controlebezoek uit te voeren omdat een deel van de emissiereducerende voorzieningen uitsluitend controleerbaar is in de aanlegfase. Verder is het van belang om tekortkomingen in een vroeg stadium boven water te krijgen. Wanneer voorzieningen reeds gerealiseerd zijn is herstel veelal kostbaar en is de situatie daarmee moeilijk omkeerbaar. Ook wordt hiermee gedemonstreerd dat vanaf het begin krachtig wordt ingezet op naleving van de verordening. Deze intensivering van toezicht zal leiden tot een enorm capaciteitsbeslag. Daarom zijn in deze notitie ook alternatieven beschreven die weliswaar geen maximaal resultaat bewerkstelligen maar naar verwachting met veel minder inzet een acceptabel toezichtsniveau realiseren.

Met bepaalde emissiereducerende technieken is het eenvoudig en lucratief om ermee te frauderen, bijvoorbeeld door deze niet permanent in werking te hebben, te denken valt aan luchtwassers en koeldekssystemen. Deze zullen de eerste keer nadat deze in gebruik zijn genomen, onaangekondigd worden bezocht. Aanbevolen wordt om bij dit soort onderhoudsvragende en fraudegevoelige systemen de reguliere controlefrequentie minimaal éénmaal per jaar te laten zijn. Dit is de minimumfrequentie die door de provincie wordt aangehouden voor controles in het kader van de Wm. Hiermee dient in toekomstige handhavingsprogramma's (vanaf 2013) rekening te worden gehouden.

3.4 Samenwerken met andere bevoegde gezagen

Integratie van het toezicht op de verordening met de toezichtsregimes Wet milieubeheer en Bouwen & Wonen, waarvoor de gemeenten merendeels verantwoordelijk zijn is hierbij de inzet. Ieder bevoegd gezag dient daarbij zijn of haar aandeel te leveren. De rol van de provincie als regisseur is hierin eveneens van belang. Knelpunten in dit proces, in het bijzonder voor de realisatie op korte termijn, zijn de volgende:

- Controles door gemeenten in het kader van Bouw- en woningtoezicht gedurende de realisatiefase richten zich vooral op het aspect veiligheid. Een controle op de aanleg van ammoniakemissiereducerende voorzieningen richt zich op heel andere zaken en vereist andere deskundigheid. Dit maakt integratie niet eenvoudig realiseerbaar. Wanneer hierop wordt ingestoken dan zal aanvullende scholing voor de betreffende inspecteurs nodig zijn.
- Toezicht in het kader van de Wm en de verordening is goed te integreren. Probleem hierbij op dit moment is dat gemeenten niet altijd dezelfde Wm-toezichtsfrequentie hanteren zoals de provincie deze voorstaat. De provincie verricht minimaal éénmaal per jaar een toezichtsbezoek. Ook wordt door gemeenten niet altijd bij aanleg of kort na in werking treding van inrichtingen gecontroleerd terwijl dit wel wenselijk is. Verder wordt ook niet altijd hetzelfde kwaliteitsniveau nagestreefd.
- Bij integratie van het toezicht/handhaving zullen met alle 68 Brabantse gemeenten afspraken moeten worden gemaakt. Dit is een tijdrovend proces dat verdere uitwerking behoeft. Dit proces mag er echter niet toe leiden dat er kort na de inwerkingtreding van de verordening een toezichtsdeficiet ontstaat.

Bij de steekproef bij bedrijven met luchtwassers in 2009 werd een groot naleeftekort geconstateerd. Gezien deze ervaring lijkt het niet verstandig om het toezicht op de verordening zonder goede afspraken over te laten aan de bestaande Wm-toezichts- en handhavingsstructuur. Het is noodzakelijk om zelf toezicht op de verordening te organiseren totdat met alle partners afspraken gemaakt zijn over integratie van toezichtsregimes. Er zou op ingezet kunnen worden om in 2010 en 2011, nu de provincie toch al veelvuldig met partners om tafel zit in het kader van het Wabo-proces en bij de realisatie van de Regionale Uitvoeringsdiensten, te komen tot goede afspraken over samenwerking in

het toezicht. Gestreefd zou kunnen worden hiermee in 2012 het toezicht in het kader van de verordening te halveren.

3.5 Capaciteitsbeslag van het toezicht in het kader verordening in 2011 en 2012 op bedrijven die gaan uitbreiden na heden

Verwacht wordt dat begin 2011 pas de eerste controles hoeven te worden verricht omdat de verordening pas relatief recent in werking is. In de loop van dat jaar zal het aantal te controleren objecten als gevolg van het Besluit Huisvesting toenemen. We verwachten in 2011 circa 1000 wijzigingen waarvoor een melding in het kader van de verordening zal worden gedaan. In 2012 verwachten we circa 1.400 wijzigingen.

Voor een aantal diercategorieën, bijvoorbeeld paarden, nertsen, zoogkoeien, schapen en geiten zijn geen streefreducties met daaraan gekoppelde emissiereducerende voorzieningen volgens de verordening voorgeschreven. De kans op overtreding van de verordening is bij dit soort bedrijven daarom gering en daarnaast zijn de gevolgen voor wat betreft extra emissie van ammoniak beperkt. Indien op deze bedrijven geen toezicht wordt gehouden in het kader van de verordening zijn de risico's klein. Aanbevolen wordt dan ook deze bedrijven niet te betrekken in de toezichtsaanpak. In de navolgende berekening is aangenomen dat bedrijfswijzigingen voor deze diercategorieën circa 20 % van het totaal aan uitbreidingen uitmaken.

Bij de meeste andere uitbreidingen is wel opvolging gewenst omdat er streefreducties en daaraan gekoppelde technische eisen aan stalsystemen via de verordening zijn voorgeschreven. Dit betekent in 2011 circa 800 inspecties en in 2012 circa 1.120 inspecties (iedere inspectie bestaat uit twee controlebezoeken en eventuele bezoeken voor een hercontrole).

Bij de bedrijfswijzigingen die niet hebben geleid tot een vergroting van de bedrijfsomvang (nge) zijn veelal verricht om intern milieumaatregelen te treffen of wijziging van verhoudingen in diercategorieën. Dit betreffen in het algemeen dus niet de echte bedrijfsuitbreiders.

In de navolgende tabel zijn een 4 opties voor het inrichten van het toezicht uitgewerkt. Voor alle opties geldt dat de bedrijfsuitbreidingen als gevolg van paarden, nertsen, zoogkoeien, schapen en geiten niet zijn meegenomen om eerder genoemde reden.

Tabel 1: De 4 opties schematisch

	Optie 1	Optie 2	Optie 3	Optie 4
Controle tijdens bouwfase	Ja	Nee	Nee	Nee
Capaciteitsbeslag per controle (inclusief hercontrole en administratieve afhandeling)	16 uur	12 uur	12 uur	1 ^e jaar 12 uur 2 ^e jaar 6 uur
Aantal bedrijven 2011	800	800	400	400
Aantal bedrijven 2012	1120	1120	450	450
Integratie toezicht met ander bevoegd gezag	Nee	Nee	Nee	1 ^e jaar Nee 2 ^e jaar Ja

Uitleg Tabel:

Optie 1: Alle uitbreiders. Circa 800 in 2011. In 2012 circa 1120. Controlebezoek in de realisatiefase, controle na in werkingtreding van de nieuwe/gerenoveerde stal. Capaciteitsbeslag 16 uur per veehouderij.

Optie 2: Alle uitbreiders. De lichtere toezichtsvariant waarbij controlestep 1 (toezichtsbezoek in de bouwfase) wordt overgeslagen. Capaciteitsbeslag 12 uur per veehouderij.

Optie 3: Alleen toezicht op de uitbreiders waar ook sprake is van vergroting bedrijfsomvang (meer dieren). Geen controlebezoek in de bouwfase. In 2011 worden circa 400 uitbreiders verwacht. In 2012 vanwege eerder genoemde ontwikkelingen 450. Capaciteitsbeslag 12 uur per veehouderij.

Optie 4: Conform optie 3 maar dan uitgaande van een halvering van de toezichtsinzet in 2012. De halvering wordt gerealiseerd door samenwerking te zoeken in het toezicht in het kader van de Wm (eventueel ook Bouw- en woningtoezicht) en de verordening. Hierbij wordt aangenomen dat de repressieve inzet in het tweede jaar niet evenredig daalt, omdat niet verwacht wordt dat de integratie van de toezichtsregimes Wm en verordening leidt tot een afname van het aantal repressieve zaken.

Om de naleving na een hercontrole alsnog af te dwingen is een inzet nodig van technisch repressief medewerkers, juristen en Boa's (strafrecht). In het Wabo-proces voor het kleurspoor grijs wordt een toezicht/repressief-verhouding van 5:1 aangehouden. Deze verhouding is in de navolgende tabel verwerkt.

Tabel 2: Capaciteitsbeslag toezicht/handhaving verordening in 2011

	Optie 1	Optie 2	Optie 3	Optie 4
Uren toezicht	12.800	9.600	4.800	4.800
Uren repressief	2.560	1.920	960	960
Formatie toezicht	9,1 fte	6,9 fte	3,4 fte	3,4 fte
Formatie repressief	1,8 fte	1,4 fte	0,7 fte	0,7 fte
Totaal fte	10,9 fte	8,3 fte	4,1 fte	4,1 fte
Totaal kosten (excl. prov. admin.)	€1.290.240,-	€ 967.680,-	€ 483.840,-	€ 483.840,-
Totaal kosten incl. overhead+admin.	€ 1.419.264,-	€ 1.064.448,-	€ 532.224,-	€ 532.224,-

Tabel 3: Capaciteitsbeslag toezicht/handhaving verordening in 2012

	Optie 1	Optie 2	Optie 3	Optie 4
Uren toezicht	17.920	13.440	5.400	2.700
Uren repressief	3.584	2.700	1.080	1.080
Formatie toezicht	12,8 fte	9,6 fte	3,9 fte	1,9 fte
Formatie repressief	2,6 fte	1,9 fte	0,8 fte	0,8 fte
Totaal fte	15,4 fte	11,5 fte	4,6 fte	2,7 fte
Totaal kosten (excl. prov. admin.)	€ 1.806.336,-	€ 1.347.360,-	€ 544.320,-	€ 317.520,-
Totaal kosten incl. overhead+admin.	€ 1.986.970,-	€ 1.482.096,-	€ 598.752,-	€ 349.272,-

In de tabel is geen rekening gehouden met extra inzet verband houdend met het doen van emissiemetingen door Bureau Milieumetingen. Bij de evaluatie in 2012 zal worden gezien of extra capaciteit nodig is voor emissiemetingen.

In de tabellen is rekening gehouden met een beperkte extra administratieve inzet binnen de provinciale organisatie als gevolg van deze nieuwe taak.

De toezichts- en handhaving capaciteit zal ingehuurd worden bij de regionale milieudiensten. De extra administratieve capaciteit kan worden georganiseerd binnen de eigen organisatie. Eventueel kan deze worden gerealiseerd op inhuurbasis vanuit de milieudiensten of externen.

3.6 Capaciteitsbeslag van het toezicht op de bedrijven die in de periode december 2004 tot heden zijn uitgebreid (de achterstandssituatie)

Inleiding

Bedrijven die in de periode tussen 7 december 2004 en het moment van inwerkingtreding van de verordening hun ammoniakemissie hebben laten toenemen, hadden hiervoor een Nbwet-vergunning moeten aanvragen. Deze aanvraag is meestal uitgebleven en daarmee is er ook geen vergunning verleend. Volgens informatie van Bureau Milieubeheer van de Directie Ecologie betrof dit op 1 januari 2010 circa 1.700 veehouderijen. Inmiddels zal dit aantal uitbreidingen zijn toegenomen tot circa 1.800 bedrijven.

Een deel van deze bedrijven is zeker te beschouwen als risicovol bij slechte naleving omdat ze moeten beschikken over luchtwassers of andere ammoniakemissiereducerende voorzieningen.

Uitgebreide veehouderijen wél onder werking van de verordening

Volgens de Natuurbeschermingswet zijn deze veehouderijen in overtreding omdat ze niet beschikken over een vergunning. Tot nu toe was onduidelijk of deze groep van bedrijven buiten de werking van de verordening zou worden gehouden waarmee er vanuit de verordening ook geen toezichtsverplichting zou ontstaan. De verordening zoals deze 26 mei 2010 voorligt, is wel van toepassing op deze groep van bedrijven.

Dit volgt uit de definitie van “Nieuwe stal” in de verordening: “Na 7 december 2004 nieuw ingericht, dan wel geheel of gedeeltelijk gerenoveerd dierenverblijf waarvoor een bouwvergunning krachtens de Woningwet noodzakelijk is”. Artikel 35 van de verordening legt vervolgens technische eisen op aan deze bedrijven. Hierbij wordt aangehaakt bij de maatregelen die reeds vanuit de Wet milieubeheer van deze bedrijven worden verlangd. Deze technische eisen hebben onder meer betrekking op ammoniakemissies en het functioneren van ammoniakemissie-reducerende voorzieningen. Weliswaar wordt aan deze bedrijven een minder zwaar maatregelenpakket gekoppeld, dan aan de bedrijven die pas na inwerking treding van de verordening uitbreiden, maar dat neemt niet weg dat er op grond van de verordening en de Natuurbeschermingswet bij de provincie een toezichtsverantwoordelijkheid komt te liggen ten aanzien van deze bedrijven.

Na de inwerking treding van de verordening vervalt de vergunningplicht in het kader van de Natuurbeschermingswet, waarmee ze niet meer in overtreding zijn. De in het kader van de verordening gestelde regels dienen echter nageleefd te worden waardoor ook een vorm van toezicht in het kader van de verordening nodig is.

Slecht naleefgedrag ten aanzien van ammoniakemissies levert risico's voor de luchtkwaliteit en de Natura 2000-doelstellingen. Bij de steekproef bij veehouderijen met luchtwassers in 2009 werd een groot naleeftekort geconstateerd. Reden om er vooralsnog niet blind op te varen dat het reguliere toezicht in het kader van de Wet milieubeheer, de Natura 2000-doelen waarop de Nb-wet en de verordening zich richten, voldoende borgt.

Om het naleefgedrag binnen deze groep van 1.800 bedrijven in beeld te krijgen en de noodzaak voor extra toezicht vanuit de verordening/Natuurbeschermingswet, wordt onder deze groep in 2010 en 2011 een steekproef gehouden. Voor het uitvoeren van deze steekproef is extra toezichtscapaciteit nodig. Naar aanleiding van deze steekproef zal bezien worden of toezicht aanvullend op het reguliere Wm-toezicht noodzakelijk is en of samenwerking met andere bevoegde gezagen in het toezicht gezocht

kan worden. De kosten van deze steekproef bedragen in totaal € 113.400,--, waarvan 70.000,-- besteed zal worden in 2010 en € 43.400,-- in 2012.

Risicovolle bedrijven in de steekproef

Het is wenselijk dat een steekproef zich richt op de bedrijvigheid met de grootste risico's ten aanzien van de Natura 2000-instandhoudingsdoelen. Dit betreffen de bedrijven waar ammoniak-emissiereducerende maatregelen zijn voorgeschreven. Bij varkens-, kippen- en vleeskalverhouderijen is het al jaren gebruikelijk om emissiereducerende voorzieningen te verlangen bij verandering van het bedrijf.

Van de 1.800 uitgebreide veehouderijen behoren er circa 900 tot deze bedrijfstypen.

Om inzicht te verkrijgen in de risico's van deze reeds gerealiseerde bedrijvigheid (900 bedrijven) en om te bezien of het nodig is deze hele groep actief in het toezicht te betrekken wordt nu aanbevolen na in werking treding van de verordening op deze groep een steekproef uit te voeren.

Advies voor aanpak/steekproef

Wanneer zo'n steekproef zich zou richten op 10 procent van de risicovolle bedrijvigheid zouden de kosten hiervan circa € 113.400,-- (90 bedrijven x 15 uur x 84 euro) bedragen. Het gaat dan om 90 bedrijven die betrokken worden. Per bedrijf wordt inclusief hercontrole, en indien noodzakelijk de repressieve en administratieve afhandeling gemiddeld 15 uur besteed. Het uurtarief van uitbesteding en inhuur bedraagt € 84,-). Met deze steekproef wordt een goed inzicht verkregen in het naleefgedrag bij deze doelgroep en de risico's voor de Natura 2000-instandhoudingsdoelen. De steekproef heeft als insteek na te gaan of de volgens de verordening toegestane ammoniakemissie niet wordt overschreden.

Evaluatie 2011

De resultaten van de steekproef kunnen midden 2011 worden geëvalueerd waarna overwogen kan worden in hoeverre ook de rest van de groep van 900 betrokken dient te worden in het toezichtstraject. Hierbij zal worden bezien hoe door afstemming met gemeenten en eventueel de waterschappen de lasten van structureel toezicht zo laag mogelijk gehouden kunnen worden.

3.7 De onvoorziene kosten en de begroting

De kosten voor het uitvoeren van het extra toezicht zijn verwerkt in de navolgende tabel.

Kosten verbonden aan dit voorstel zijn:

Jaar	Bedrag	Ten laste/gunste van post (nr. + naam en begrotingspost)	Product (nr. + naam en product)
2010	€ 70.000,--	Aanvragen nieuw budget in 2010 (Marap 1)	041001 Toezicht
2011	€ 575.624,--	Aanvragen nieuw budget in 2010 (Marap 1)	041001 Toezicht
2012	€ 349.272,--	Aanvragen nieuw budget in 2010 (Marap 1)	041001 Toezicht
2012 (bij terugval naar optie 3)	€ 598.752,--	Aanvragen nieuw budget (bij tegenvallend resultaat) eind 2011	041001 Toezicht

Voor de kosten samenhangende met deze extra inzet is geen dekking opgenomen in de begroting. Hiervoor is inmiddels een claim gedaan.

De kosten zijn grotendeels een gevolg van onvoorziene ontwikkelingen zoals blijkt uit het volgende.

Bij de overdracht van de bevoegdheden in het kader van de Nb-wet 1998 van het rijk naar de provincies is rekening gehouden met enkele formatieplaatsen voor vergunningverlening en handhaving. Destijds was de uitvoeringslast voortkomend uit de wet in verhouding gering, omdat er veel minder vergunningplichtige activiteiten bestonden waarop toezicht gehouden moest worden.

Oorzaken van de toename van de toezichtslast zijn:

- De Habitatrichtlijngebieden vielen nog niet onder de Natuurbeschermingswet 1998. Dit is met de wijziging van de wet op 1-2-2009 gerepareerd. Hiermee bestond er vanuit de Nb-wet ten aanzien van deze gebieden vóór deze datum geen toezichtgrond.
- De emissie- en depositienormen die leiden tot vergunning- en toezichtsplicht in het kader van de Natuurbeschermingswet lagen veel hoger. Uitbreidingen in depositie tot 15 mol ammoniak per ha per jaar konden destijds zonder belemmering gerealiseerd worden. Onder deze norm bestond er geen toezichtgrond in het kader van de Nb-wet. Het merendeel van de Brabantse veehouderijen bevond zich onder deze norm. Jurisprudentie in combinatie met de implementatie van de Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet 1998 heeft ertoe geleid dat de depositienorm van 15 mol naar beneden is bijgesteld tot 0 mol waarmee iedere uitbreiding in ammoniakemissie van een veehouderij toezichtsplichtig wordt.

Deze ontwikkelingen hebben geleid tot een grote en onvoorziene toename van de toezichtslast waar geen rekening mee gehouden is in de begroting. Vanuit het rijk zijn geen extra gelden vrijgemaakt voor toezicht in verband met deze ontwikkelingen.

3.8 Advies

Het toezicht dient zodanig vorm gegeven te zijn zodat de doelen die nagestreefd worden met het instellen van de verordening ten aanzien van de luchtkwaliteit, ook realistisch zijn.

Optie 1 biedt de beste waarborg voor een goede naleving.

Het niveau van toezicht onder de optie 2 levert minder zekerheid over het goed functioneren van de emissiereducerende voorzieningen. Een toezichtsbezoek in de aanlegfase is bij de Wm-controles, hoewel wenselijk, (nog) niet erg gebruikelijk.

Optie 3 richt zich enkel op de echte uitbreiders. De bedrijven die echt in omvang toenemen vormen ook een extra risicofactor ten aanzien van het behalen van de luchtkwaliteitsdoelstellingen. Aan deze optie is wel een risico verbonden. Een deel van de bedrijven die niet worden meegenomen in deze variant dient wel te beschikken over emissiereducerende voorzieningen. Hierop wordt nu geen extra toezicht uitgevoerd waardoor geen extra impuls wordt gegeven aan de naleving.

Gezien de grote extra capaciteitsinzet die de opties 1 en 2 verlangen, wordt optie 3 gezien als een goed alternatief. Optie 4 is het goedkoopste alternatief. Het lijkt een logische keuze om in te zetten op optie 4. Mocht het niet lukken de samenwerking op een adequaat niveau voor 2012 te organiseren dan zou teruggevallen kunnen worden op de optie 3. Door op deze wijze in te zetten op optie 4 wordt een adequaat toezichtsniveau gerealiseerd voor een relatief lage prijs.

Gezien alle initiatieven van de afgelopen jaren op het vlak van samenwerking is dit ook een logische optie. Dit houdt wel in dat op dit vlak van samenwerken met 68 gemeenten afspraken gemaakt moeten worden. De ervaring leert dat een dergelijk proces veel inspanning vergt.

Verder wordt geadviseerd om zo snel mogelijk een verkenning te starten naar de mogelijkheden van integratie van de toezichtsregimes.

Tenslotte wordt geadviseerd om zo snel mogelijk de steekproef onder de reeds uitgebreide 1.800 bedrijven uit te voeren om de risico's in beeld te krijgen en om te bezien of aanvullend toezicht nodig

is. Ook wordt geadviseerd om ook voor deze bedrijven in de toekomst de samenwerking met andere partners (gemeenten) te zoeken.

3.9 Toezicht na 2012

Zoals gesteld komen er jaarlijks circa 1.100 bedrijfswijzigingen bij waarop de verordening van toepassing is. Hierdoor komen steeds meer bedrijven in aanmerking om opgenomen te worden in het handhavingsprogramma op de verordening. Dit zou jaarlijks moeten leiden tot een uitbreiding van de provinciale toezichtscapaciteit op de verordening. Vanuit het Wabo/Wm-spoor is eveneens toezicht noodzakelijk. Hierbij wordt ook toezicht gehouden op de emissie van ammoniak door veehouderijen. In de komende twee jaar worden de volgende acties ondernomen:

- Na afronding van de steekproef (midden 2011) wordt geëvalueerd of aanvullend toezicht nodig is op de groep van 1.800 reeds uitgebreide bedrijven. Voorts wordt dan beschouwd of samenwerking in toezicht bij kan dragen aan een lagere toezichtslast.
- Aan het einde van 2012 wordt geëvalueerd of de noodzaak nog aanwezig is om elke bedrijfswijziging/melding te laten volgen door een controle.
- Getracht wordt om met alle gemeenten afspraken te maken om alle toezichtsrapporten van regulier toezicht in het kader van de Wabo/Wm te ontvangen.
- Een verkenning wordt verricht naar de mogelijkheden van vergaande samenwerking met gemeenten in het toezicht op veehouderijen. Ingezet wordt op het maken van afspraken met andere bevoegde gezagen over integratie van toezichtsregimes ten behoeve van verlaging van de toezichtslast bij zowel de toezichthoudende instanties alsmede bij de toezichtgenieters.